

Jean Calvin (Kálvin János)

Az Istennek ismeretéről

Látjuk, hogy nem szükség arra hosszú [...] bizonyítás, hogy ember felkeresse és világra (=napvilágra) hozza az jelenségeket, az melyek az isteni dicsőségnek világosan való kimutatására [...] szolgálnak, mivelhogy ez kevesek, az melyeket mi előhoztunk [...], oly nyilvánvalók és megtapasztalhatók, hogy valahová te magadat fordítod, könnyen szemeddel láthatod és kezdeddel megfoghatod. És itt viszontag azt is jól és valóban meg kell gondolni, hogy mi az Istennek oly esméretire hivatattunk és gerjesztettünk, az mely nem valami üres és hívságos elmélkedés, mely az agyvelőben leveg (=leveg), hanem az mely állhatatos és gyümölcsös esméret legyen, az mely [...] az szívbe jól bégyökerezik. Mert az Úr minékünk az ő ereje által jelentetik meg, melynek munkálkodását minekutána bennünk érezzük és azokkal az jókkal, az melyek abból származnak, élünk, annyival inkább és valóságosban meg kell azok által indulnunk, hogynem mint midőn magunk ábrázoltunk volna magunknak valami istent, az mely tőlünk távol volna, és az melyet mi semmiképpen nem éreznénk. Innen értjük immár, hogy ez legyen az legigyenesebb és igazabb út és illendőbb rend az Istennek keresésére, nem úgy, hogy mi nyughatatlan bátorokdásból igyekeznénk az istenségnek állapotját (=állapotát) [...] tudakozni, az melyet sokkal inkább alázatosan kell imádnunk, hogynem mint vakmerőképpen tudakozók és annak végére akarnánk menni; hanem hogy mi őtet azokban az ő dolgaiban szemléljük meg, az melyek által legközelebb és kedvesben hozzánk adja magát, és némineműképpen magát ugyan velünk közli. Odanézett az Apastal, midőn így szólt (Act 17,27): hogy őtet nem kell messze keresnünk, ki az ő jelenvaló erejével közülünk mindenikünkben lakozzék. Ennekokáért Dávid is (Ps 145) minekutána megvallotta volna, hogy az Istennek felséges magassága és dicsősége kimondhatatlan, azt mondja mégis annakutána, midőn az Isten dolgait kezdené hirdetni, hogy ő azt a dicsőséget akarja kibeszélni és hirdetni. Ez annakokáért az Istennek igazán való felkeresése, tudakozása, az melyre nekünk szorgalmasan kelljen magunkat adnunk, az mely az mi értelmünket kiváltképpen való csudálkozással úgy tartóztassa, hogy belsőképpen egyszersmind az mi szíveinket hatalmasan illesse és megindítsa. És mivelhogy mi az Istent, az mint Szent Ágoston egy helyen tanít, meg nem foghatjuk és meg nem tapasztalhatjuk, úgy mint kik igen erőtelenek vagyunk, és az ő nagy volta és dicsősége alatt le kellene rohannunk (=rogynunk), tehát az illik hozzánk, hogy az ő dolga-it nézzük meg, hogy az ő jóvolta által megvidámíttassunk és megújíttassunk. Annakelőtte ez esméreti az Istennek minket nem csak az igaz isteni szolgálatra, hanem az jövendő és örök életnek reménségére is felserkentsen és felemeljen.

Institutio religionis Christianae, I., 5. rész (részlet), ford. Szenci Molnár Albert (1624).